

Příloha 4.b

k ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ AKTIVITY

Název úkolu dle objednávky O2022_0024

KOORDINACE ZAPOJENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ V ISO COPOLCO S PŘÍHLÉDNUTÍM K EVROPSKÉ NORMALIZACI PRO ROK 2022

Dílčí aktivita

Nástin mediálního plánu zviditelnění témat TN se zaměřením na spotřebitele a MSP na roky 2023 a 2024**SOUHRNNÉ TÉZE:**

- Koncoví uživatelé a další účastníci trhu by měli být systematicky informováni o významu a přínosech technických norem;
- V rámci zakázky České agentury pro standardizaci Kabinet pro standardizaci zpracoval téze pro zviditelnění prioritních témat standardizace pro nejbližší roky;
- Návrh zahrnuje řadu aktuálně prioritních oblastí normalizace, které jsou v blízké době v zájmu zejména spotřebitelů i malých či středě velkých podnikatelů a živnostníků; na tyto cílové skupiny se materiál zejména zaměřuje;
- Součástí pracovního dokumentu, který je jen doporučením pro zadavatele – ČAS, je situační analýza, ze které vlastní priority pro zviditelnění vycházejí;
- Dokument zahrnuje i nástroje a prostředky pro prezentace a zviditelnění témat (např. diskuzní kulaté stoly, formy elektronického šíření informací atd.); akce by měly nejenom posilovat povědomí o normách obecně, ale konkrétních aktuálních problematikách řešených v EU s cílem většího zastoupení spotřebitelů a SME ve standardizačních procesech; zviditelněním problematiky standardizace se týká jak „uvnitř“ komunity „technické veřejnosti“, tak spotřebitelů norem obecně.

Obsah

Obsah.....	2	2.4.4. Přístupnost výrobků a služeb.....	13
SOUHRN PRO WEBOVOU PREZENTACI ...	3	Přístupnost & digitální společnost - normy podle Evropského aktu o přístupnosti	13
Priority technické normalizace a zviditelnění významu technických norem pro roky 2023 – 24.....	3	Související pokyny ISO	14
TÉMATA TECHNICKÉ NORMALIZACE 2023 - 2024.....	4	2.4.5. Elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče.....	14
1. Východiska priorit formulovaná v roce 2021 4		Související pokyny ISO	15
2. Situační analýza k aktuálním prioritám	5	2.4.6. Výrobky a služby – bezpečnost dětí	15
2.1. Aktuální vývoj evropské harmonizace ..	5	Hračky	15
2.2. Strategie evropské standardizace.....	6	Potřeby pro péči o děti a dětský nábytek	15
2.3. Nová struktura pracovních skupin v ISO COPOLCO	7	Dětské hřiště, sportoviště a rekreační zařízení	15
2.4. Diskuze aktuálních témat s výhledem priorit pro roky 2023 a 2024.....	8	Horizontální problémy.....	15
2.4.1. Obecná bezpečnost výrobků.....	8	2.4.7. Chemické látky.....	16
2.4.2. Kybernetická bezpečnost, umělá inteligence	9	2.4.8. Mobilita	17
Harmonizace požadavků na rádiová zařízení.....	9	Bezpečná přeprava dětí.....	17
Akt o umělé inteligenci.....	9	Motorová vozidla.....	17
Související pokyny IEC	10	2.4.9. Obecné informace pro spotřebitele v ISO	17
2.4.3. Udržitelné prostředí, ekodesign, cirkulární ekonomika	11	2.4.10. Metodické dokumenty ISO	18
Balíček oběhového hospodářství, efektivita využívaných zdrojů.....	11	3. Závěry pro priority ke zviditelnění 2023-24	19
Udržitelnost a služby	12	3.1. Diskuse se zainteresovanými stranami	19
Udržitelnost ve stavebnictví – standardizace	12	3.2. Nástroje a prostředky akcí pro zviditelnění prioritních témat	19
Související pokyny ISO	12	3.3. Priority pro zviditelnění	20
		Použité zkratky	22
		Zdroje, odkazy.....	22
		Zpracovatel.....	23

SOUHRN PRO WEBOVOU PREZENTACI

Priority technické normalizace a zviditelnění významu technických norem pro roky 2023 – 24

Technická normalizace je velmi odborná a komplexní činnost. Veřejnosti, a ani odborné veřejnosti není její význam dostatečně zřejmý. Těžko budeme někdy asi hovořit o vysoké popularitě norem, ale o jejich významu pro konečného spotřebitele a ostatní účastníky trhu a ekonomiku obecně by veřejnost neměla pochybovat. Je třeba k tomu přispívat různými nástroji pro její zviditelnění.

V roce 2022 Česká agentura pro standardizaci (ČAS) podpořila projekt k realizaci Kabinetem pro standardizaci (KaStan), který stanovuje pro příští dva roky priority z pohledu spotřebitelů, malého a středního podnikání a živnostníků atp., a zároveň jsou v jeho výstupu navrhovány některé aktivity pro zviditelnění konkrétních témat za prvé uvnitř komunity odborné veřejnosti, ale i mimo ni, orientované ke spotřebitelům obecně.

Východiskem byly analytické výstupy realizované Kabinetem na základě zakázky ČAS v roce 2021. Jednalo se o vyhodnocení priorit prací ISO COPOLCO a analýzy strategií do roku 2030 pro ISO a pro CEN/CENELEC.

Stává se v EU zavedenou praxí, že nové a nové právní předpisy se aplikují na základě principů nového legislativního rámce (NLF), a tedy prostřednictvím harmonizovaných norem. K diskusi priorit blízkých let tedy náleží i rekapitulace legislativního vývoje. Pro značný rozsah seznamu jen indikativně uvádíme jako příklady: Revize směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (nařízení EU), návrh aktu o umělé inteligenci (AI), revize směrnice o bezpečnosti hraček, či balíček k cirkulární ekonomice.

V evropské normalizaci dochází aktuálně k významnému vývojovému kroku. V únoru 2022 EK zveřejnila Strategii EU pro normalizaci s cílem zajistit přijímání norem na podporu odolného, zeleného a digitálního jednotného trhu EU. Strategie obsahuje pět souborů opatření zaměřených na využití evropského normalizačního systému k dosažení souběžné zelené a digitální transformace a odolnosti jednotného trhu, včetně podpory integrity, inkluzivity a přístupnosti evropského normalizačního systému aj. Souběžně probíhá revize nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci.

Úkol financovaný ČAS zahrnuje problematiku ISO COPOLCO. Proto jsou Výboru ISO pro spotřebitelkou politiku a hlavně jeho souvisejícím výstupům věnovány v rámci dokumentu specifické části. Například je popsána nová struktura pracovních skupin, která byla redukována na čtyři. Do dvou z nich je autor těchto řádek za ÚNMZ prostřednictvím ČAS nominován (Rozvíjení kapacit pro zapojení spotřebitelů a podpora komunikace a zviditelnění výstupů standardizace).

Prioritní témata pro standardizaci z pohledu spotřebitelů a drobného podnikání byla v tomto pracovním dokumentu seskupena do 10 oblastí. Jsou to témata, kde vnímáme potřebu hlubší komunikace zainteresovaných stran, i jejich zviditelnění vůči širší veřejnosti. K podrobnějšímu popisu odkazujeme na vlastní dokument. Soupis témat je následující:

1. Obecná bezpečnost výrobků	6. Výrobky a služby – bezpečnost dětí
2. Kybernetická bezpečnost, umělá inteligence	7. Chemické látky
3. Udržitelné prostředí, ekodesign, cirkulární ekonomika ...	8. Mobilita
4. Přístupnost výrobků a služeb	9. Obecné informace pro spotřebitele v ISO
5. Elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče	10. Metodické dokumenty ISO

Formát vedení kampaní bude závislý na reálných finančních prostředcích, které agentura bude do nich investovat. Zpracovatel programově uvádí spíše „levnější“ formáty zviditelnění:

- diskusní kulaté stoly	- tiskoviny (letáky, publikace)
- konference	- tiskové zprávy, tiskové briefingy
- elektronické šíření informací,	

Určitě se ale doporučuje kampaň uchopit velkoryseji. V textu zejména doporučujeme provedení masívního průzkumu na počátku a konci bloku kampaní... Tento dokument byl komunikován se Sdružením českých spotřebitelů a AMSP včetně Rodinného podnikání.

Srpen 2022, KaStan

TÉMATATA TECHNICKÉ NORMALIZACE 2023 - 2024

V této části zprávy je proveden souhrn ke zviditelňování prioritních témat technické normalizace¹ se zaměřením na spotřebitele a malého a středního podnikání (MSP) na roky 2023 a 2024.

Východiskem byly analytické výstupy realizované Kabinetem na základě zakázky České agentury pro standardizaci (dále též ČAS) v roce 2021. Jednalo se o vyhodnocení priorit prací ISO COPOLCO (Výbor ISO pro spotřebitelské politiky) a analýzy strategií do roku 2030 pro ISO a pro CEN/CENELEC.

Doporučení pro roky 2023-24 jsou součástí širěji rozpracovaného úkolu, který zahrnuje zviditelnění některých témat již v roce 2022. Ta zahrnují nový vývoj ohledně univerzálních nabíjecích souprav pro mobilní zařízení, úlohu norem pro služby a zejména pro oblast služeb cestovního ruchu (turizmu) a konečně normalizaci ve vztahu ke zvláště zranitelným osobám (osoby s omezeným pohybem a orientací). Tato témata jsou tedy v tomto dokumentu, změřeném na roky 2023 a 2024, poněkud potlačena.

Na následujících stránkách nejprve připomeneme východiska formulovaná v rámci projektu 2021. Další částí dokumentu je situační analýza k aktuálním prioritám standardizace, v jejímž rámci připomeneme nedávné zveřejnění strategie evropské normalizace, vývoj ohledně struktur pracovních skupin v ISO COPOLCO a pak již konkrétní oblasti normalizace. Třetí část tohoto pracovního dokumentu vymezuje souhrn konkrétních priorit standardizace pro následující dva roky z pohledu spotřebitelů s přihlédnutím k postoji a očekávání malých podniků a živnostníků. Tato část indikativně vymezuje i možnosti nástrojů a prostředků, jak prioritní témata pro zviditelnění uchopit a realizovat. Míra a spektrum jejich využití závisí na konkrétních finančních zdrojích, které na kampaně budou případně uvolněny.

1. Východiska priorit formulovaná v roce 2021

V rámci vyhodnocení priorit prací ISO COPOLCO a analýzy strategií do roku 2030 pro ISO a pro CEN/CENELEC byly pro blízké roky předběžně uvažovány jako prioritní následující témata.

- Umělá inteligence, ochrana údajů a soukromí, robotika
- Senioři a osoby se zdravotním postižením, zranitelnost spotřebitele
- Etická tvrzení a environmentální značení
- Bezpečnost hraček
- Bezpečnost a odolnost
- Energetické služby
- Finanční služby
- Služby turismu

Tato témata byla pochopitelně vnímána jako předběžná. Programy ISO COPOLCO i CEN/CENELEC zahrnují další oblasti k výběru pro uchopení. Byla diskutována ve světle dalších iniciativ a vývoje – viz dále.

K úvaze a k využití (převzato z analýz zpracovaných pro objednatele v r. 2021):

- ISO ve své strategii „volá“ po konkrétních příkladech a kvantitativních a kvalitativních údajích prokazujících hodnotu a dopad norem ISO. Doporučujeme i na národní úrovni formou případových studií záměr ISO podpořit. Jedná se např. o posilování partnerství člena ISO s akademickou obcí, profesními podnikatelskými asociacemi, nevládními spotřebitelskými organizacemi a dalšími k podpoře výzkumu v oblasti normalizace a rozvíjet a sdílet znalosti o dopadu mezinárodních norem a jiných normativních dokumentů. Podle našeho chápání lze uvedený záměr naplňovat také podporou komunikace zainteresovaných stran k normalizačním tématům. Na mysli je podpora používání norem a pokynů, získávání zkušeností z jejich použití atd.
- Strategie ISO reflektuje rychlý vývoj nových technologií, měnící se očekávání zákazníků a jejich potřeby atd. Jsme názoru, že i Česko má možnost ovlivňovat témata pro nové oblasti pro mezinárodní

¹ Ediční poznámka: v tomto textu volně nahrazujeme výraz technická norma pojmem norma a výraz technická normalizace pojmem normalizace, anebo též standardizace.

standardizaci, respektive by zainteresované strany měly být do diskusí k tomu hlouběji zapojeny. Iniciativy pro nové oblasti standardizace by měly být účinněji diskutované na národní úrovni podporou komunikace zainteresovaných stran k novým normalizačním tématům. Ty pak mohou být komunikovány vůči ENO i ISO.

- Za klíčový strategický cíl považujeme „zvýšit využívání a informovanost o výstupech CEN a CENELEC“. Transparentně o projektech podpory pro SČS, potažmo pro KaStan informujeme na stránce zde - <https://www.top-normy.cz/kabinet-pro-standardizaci/projekty-podpory.php>. Naše organizace KaStan a SČS jsou připraveny dále pracovat na lepším porozumění norem ve vztahu k potřebám a očekávání spotřebitelů, a i dalších zúčastněných stran. K tomu můžeme napomoci identifikovat konkrétní potřeby a přání různých skupin zákazníků, včetně malých a středních podniků, a různých průmyslových odvětví a spotřebitelů, abychom optimalizovali uživatelskou zkušenost; napomůžeme vytvářet informační a poradenské materiály aj.

2. Situační analýza k aktuálním prioritám

2.1. Aktuální vývoj evropské harmonizace

Organizace zastupující spotřebitele zaznamenávají aktuálně v EU legislativní vývoj, který se našich zájmů bezprostředně týká. Mnohé iniciativy mají či budou mít bezprostřední vazbu na zaměření evropské standardizace. Následující přehled zahrnuje řadu již současných nebo očekávaných legislativních návrhů z Evropské komise. Naše priority pro standardizaci se nemohou omezovat na rámec tohoto legislativního vývoje, neboť je mnoho dalších oblastí, které jsou předmětem zájmu spotřebitelů. Nicméně aktuální vývoj legislativy v EU musí být pro příští roky brán v potaz, již proto, že právní předpisy jsou velmi často aplikovány prostřednictvím norem.

- Hodnocení nového legislativního rámce (NLF)	- Revize směrnice o energetické náročnosti budov
- Revize směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (GPSD) (nařízení EU)	- Revize nařízení REACH
- Návrh aktu o umělé inteligenci (AI)	- Recyklované plasty v balení potravin
- Revize směrnice o bezpečnosti hraček	- Revize právních předpisů o materiálech přicházejících do styku s potravinami
- Revize směrnice o strojních zařízeních	- Revize směrnice o obalech a odpadu z obalů
- Balíček k cirkulární ekonomice (ze dne 30. března 2022)	- Směrnice o poštovních službách (přeshraničních)
o Návrh nařízení o ecodesignu pro udržitelné výrobky	- Volný pohyb pacientů (přeshraniční)
o Pracovní plán označování ecodesignu and energie (2022-2024)	- Krátkodobé turistické půjčovny
o Strategie EU pro udržitelné a cirkulární textilie	- Akt o digitálních službách (Standardizace ISO)
o Návrh revize nařízení o stavebních výrobcích	- Udržitelné finance (Standardizace ISO)
	- Obecná regulace bezpečnosti vozidel
	- EU rámec pro městskou mobilitu
	- Směrnice o rádiových zařízeních (RED)

Evropská akreditace (EA) (odborný garant projektu je nominován za člena EAAB – European Accreditation Advisory Board) vede svůj seznam legislativního vývoje v EK ve vztahu k akreditaci a posuzování shody. Pochopitelně se v mnoha položkách prolíná s předcházejícím seznamem, ale není identický; proto ho zde uvádíme a budeme k němu přihlížet:

- Strojvedoucí – vylepšený systém certifikace EU	- Iniciativa politiky udržitelných výrobků, včetně revize směrnice o ecodesignu
- Nařízení EU o recyklaci lodí (SRR)	- Revize nařízení o stavebních výrobcích (EU č. 305/2011)
- Návrh nařízení, kterým se stanoví rámec pro stanovení požadavků na ekodesign udržitelných výrobků a kterým se zrušuje směrnice 2009/125/ES	

- Nařízení o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost pro digitální produkty a doplňkové služby – zákon o kybernetické odolnosti
- Energetická účinnost – požadavky na ekodesign a energetické štítkování pro hydronické centrální ohřívače prostoru a kombinované ohřívače (přehled)
- Revize směrnice o bezpečnosti hraček – návrh nařízení
- Návrh nařízení: Certifikace omezování uhlíku – pravidla EU
- Návrh nařízení, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (Artificial Intelligence Act, AIA)
- Mechanismus nastavení omezování uhlíku
- Rostlinný a lesní reprodukční materiál (revidovaná pravidla)
- Prováděcí nařízení Komise o pravidlech pro ověření udržitelnosti a kritérií pro úsporu emisí skleníkových plynů a nízkých kritérií rizika nepřímých změn ve využívání půdy
- Směrnice EU o energetické účinnosti (EED) – hodnocení a revize
- Bezpečnost vozidel – pravidla sběru dat pro kontroly vozidel (dohled nad trhem)
- Návrh legislativního aktu ke snížení emisí metanu v ropném, plynárenském a uhelném sektoru
- Potenciální regulace požadavků na ekodesign fotovoltaických modulů, střídačů a systémů
- Revize systému EU pro obchodování s emisemi (ETS), včetně námořní dopravy, letectví a CORSIA, jakož i návrh na ETS jako vlastní zdroj
- Nařízení ES v přenesené pravomoci, kterým se doplňuje nařízení (EU) 2018/848 o procesní požadavky na uznávání kontrolních orgánů a kontrolních subjektů, které jsou příslušné k provádění kontrol u provozovatelů a skupin provozovatelů certifikovaných jako ekologické a u ekologických produktů ve třetích zemích, a o pravidla pro jejich dozor a kontroly a další úkony, které mají tyto kontrolní orgány a kontrolní subjekty provádět
- Návrh nařízení o bateriích a odpadních bateriích
- Návrh směrnice, kterou se mění několik směrnic, pokud jde o podávání zpráv o udržitelnosti podniků
- Revize směrnice o strojních zařízeních 2006/42/ES
- Hodnocení směrnice o elektromagnetické kompatibilitě 2014/30/EU
- Hodnocení „Nového legislativního rámce pro výroby“ (rozhodnutí č. 768/2008/ES o společném rámci pro uvádění výrobků na trh a ustanovení o akreditaci a označení CE v nařízení (ES) č. 765/2008)

Prioritní oblasti z hlediska spotřebitelů jsou provedeny v dalším textu ve vztahu k prioritním oblastem standardizace.

2.2. Strategie evropské standardizace

V únoru 2022 Evropská komise zveřejnila Strategii EU pro normalizaci, kterou navázala na Průmyslovou strategii z května roku 2021. Cílem Strategie je zajistit přijímání norem na podporu odolného, zeleného a digitálního jednotného trhu EU, použitelných nejen na evropské, ale i na celosvětové úrovni. Strategie obsahuje pět souborů opatření zaměřených na využití evropského normalizačního systému k dosažení souběžné zelené a digitální transformace a odolnosti jednotného trhu, včetně podpory integrity, inkluzivity a přístupnosti evropského normalizačního systému. Navrhuje posilování zásad jeho řádné správy, vůdčího postavení EU u klíčových technologií a prosazování základních hodnot EU na globální úrovni, na využití potenciálu inovativních technologií pro včasnou normalizaci a na zajištění dostatečných odborných personálních kapacit.

Společně se Strategií předložila EK také návrh na změnu článku 10 nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci s cílem zajistit, aby mandáty na žádost Evropské komise evropským normalizačním organizacím byly schvalovány výlučně zástupci národních normalizačních organizací členských států EU, EHP a kandidátských zemí. Součástí balíčku uvedených dokumentů je také pravidelná Zpráva o provádění výše zmíněného nařízení o evropské normalizaci.

Pod odkazem https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_661 lze pak nalézt tiskovou zprávu Evropské komise ke zveřejnění strategie a souvisejících dokumentů.

V procesu naplňování strategie bude posilována role unijních ročních plánů s přímými urgentními úkoly pro ENO (evropské normalizační organizace) (zejména ve vztahu k souběžné zelené a digitální transformaci).

V řízení evropské standardizace se objeví nové prvky a nástroje, např. High-Level Forum, sestávající ze zástupců členských států, ENO, národních normalizačních orgánů (NNO), průmyslu, občanské společnosti či akademiků.

Specificky je zmíněna problematika rychlosti a kvality tvorby, ověřování a zveřejňování harmonizovaných norem.

Strategie zdůrazňuje, že malé a střední podniky jsou důležitou hnací silou inovací a uživateli norem. Je však třeba zlepšit jejich přístup k procesům tvorby norem a k normám. Článek 6 nařízení (EU) č. 1025/2012 stanoví podmínky, které jsou pro malé a střední podniky příznivější (volný přístup k návrhům norem, přístup k činnostem národních normalizačních orgánů, uplatňování zvláštních sazeb za normy atd.).

Ve vztahu k inkluzi Strategie poukazuje, že NNO by měly více dbát na řešení nerovnoměrného a netransparentního zastupování průmyslových zájmů a větší zapojení malých a středních podniků, občanské společnosti a uživatelů.

EK ve Strategii počítá s využitím pravomocí EK přijímat ve zvláštních případech technické nebo společné specifikace prostřednictvím prováděcích aktů. Vzhledem k úloze, kterou harmonizované normy mají v harmonizačních právních předpisech EU, byla tato možnost začleněna jako záložní řešení, aby se zajistilo uplatnění veřejného zájmu i tehdy, kdy harmonizované normy neexistují nebo jsou nedostatečné.

Podrobněji zde tento dokument popisovat nebudeme. Strategie poskytuje široký rámec na rozvíjení evropské normalizace a další bude záležet na reálném provádění nejen na evropské, ale i na národních úrovních.

Spotřebitelé (ANEC na evropské úrovni, Kabinet pro standardizaci na národní úrovni) jsou připraveni se na provádění opatření strategie podílet. Za klíčovou oblast považují posilování inkluzivity ve standardizaci, zejména ve vztahu k podpoře zapojení spotřebitelů a MSP.

2.3. Nová struktura pracovních skupin v ISO COPOLCO

Plenární zasedání Výboru pro spotřebitelské politiky při ISO COPOLCO konané ve dnech 23. - 25. května 2022 schválilo usnesení 9-14/2022, kterým byly rozpuštěny pracovní skupiny COPOLCO 2, 3, 4, 5, 18 a 20.

WG 2 – KEY AREAS FOR CONSUMERS (Klíčové oblasti pro spotřebitele)

WG 3 - CONSUMER PARTICIPATION AND TRAINING (Skupina pro zapojení spotřebitelů do standardizace a jejich edukaci),

WG 4 - PRODUCT SAFETY (Skupina pro bezpečnost výrobků),

WG 5 - CONSUMER PROTECTION IN THE GLOBAL MARKET PLACE (Skupina pro ochranu spotřebitele na globálních trzích),

WG 18 - CONSUMERS' NEEDS IN SERVICES STANDARDIZATION (Skupina pro spotřebitelské zájmy ve standardizaci služeb),

WG 20 - ON COMMUNICATION AND OUTREACH/PROMOTION (Skupina pro komunikaci a podporu zviditelnění),

a vytvořilo následující nové pracovní skupiny COPOLCO:

Copolco WG 21, Pracovní skupina pro komunikaci a podporu zviditelnění

Copolco WG 22, Akční skupina pro spotřebitelské standardy

Copolco WG 23, Pracovní skupina pro budování kapacit a pro školení (edukaci)

Copolco WG 24, Pracovní skupina pro bezpečnost spotřebitelů

Pracovní skupina pro komunikaci a podporu zviditelnění

Úlohou skupiny je implementovat komunikační strategii COPOLCO, pomáhat a podporovat sekretariát COPOLCO k zapojení externích zúčastněných stran, vyvíjet materiály a oslovovat cílové skupiny mimo rámec členství v COPOLCO, a podporovat tak výhody norem pro ochranu spotřebitele. Cílem skupiny je vybudovat komunitu zájemců mimo zúčastněné strany z mezinárodních organizací a komunity ISO mimo COPOLCO, a podpořit význam norem jako nástroje pro ochranu spotřebitele a význam zapojení spotřebitelů do standardizace.

Akční skupina pro spotřebitelské standardy

Skupina vyhodnocuje technickou činnost ISO z pohledu spotřebitele a navrhuje akce k řešení identifikovaných potřeb. Akční skupina zkoumá, jak standardizace a související politiky mohou řešit mezery v ochraně spotřebitele, a navrhuje související iniciativy ISO COPOLCO a ISO obecně, přičemž zohledňuje potřeby rozvojových zemí a rozvíjejících se ekonomik. Akční skupina monitoruje trendy na trhu a vydává doporučení ohledně výstupů pro standardy a politická opatření k posouzení COPOLCO. Akční skupina také identifikuje normy, které jsou důležité pro ochranu spotřebitele a zpravuje členy COPOLCO o zapojení zástupců spotřebitelů

Pracovní skupina pro budování kapacit a pro školení (edukaci)

Skupina spolupracuje s útvarem pro budování kapacit ISO s cílem zvýšit schopnost členů COPOLCO zapojovat se do činností ISO; má posilovat národní spotřebitelské komise a jejich interakce s národními zúčastněnými stranami. Vyvíjí specifické školicí materiály, akce online i s fyzickou přítomností a sítě. Jejím cílem je posilovat schopnost členů zapojit se do COPOLCO, zapojit zúčastněné strany spotřebitelů do činností COPOLCO a do příslušných normalizačních komisí a zvýšit schopnost členů provádět doma zviditelnění spotřebitelských otázek širší komunitě.

Pracovní skupina pro bezpečnost spotřebitelů

Skupina bezpečnosti spotřebitelů zkoumá otázky bezpečnosti spotřebitelů v mezinárodních standardech a vydává doporučení ISO COPOLCO k normám a souvisejícím opatřením ke snížení rizika poškození spotřebitelů způsobené zbožím a službami na globálním trhu; chrání základní práva spotřebitelů včetně otázek udržitelnosti. Skupina bezpečnosti spotřebitelů podporuje management ISO COPOLCO tím, že poskytuje informace o bezpečnosti zboží a služeb pro spotřebitele a zdůrazňuje současné a budoucí oblasti zájmu v oblasti bezpečnosti, zejména pro rozvojové země a rozvíjející se ekonomiky. Skupina bezpečnosti spotřebitelů identifikuje a podporuje větší konzistenci a soudržnost požadavků na bezpečnost v normách a poskytuje platformu pro vytváření sítí a komunikace mezi členy COPOLCO v otázkách bezpečnosti.

Za ÚNMZ je prostřednictvím ČAS nominován do WG 21 a 23 L. Dupal, KaStan.

2.4. Diskuze aktuálních témat s výhledem priorit pro roky 2023 a 2024

2.4.1. Obecná bezpečnost výrobků

Obecná bezpečnost výrobků je na vnitřním trhu EU upravena zvláštní směrnici (95/2001/ES, GPSD). I na výrobky, na které se nevztahují žádné závazné technické předpisy, existuje totiž systém, který upravuje povinnosti výrobců ve vztahu k uvádění pouze bezpečných výrobků na trh. Důležitou roli zde hrají technické normy. Směrnice rovněž zavedla informační systém o potenciálně nebezpečných výrobcích na vnitřním trhu (RAPEX).

Revize GPSD byla (již po několikáté!) zahájena na jaře 2021 a tentokrát již bylo dosaženo významného pokroku.

Předpis by měl zavést koherentní přístup dozoru nad trhem ve vztahu k harmonizovaným a neharmonizovaným produktům. Shoda byla dosažena na opatřeních k podpoře vystopovatelnosti původu výrobku. Nový předpis upravuje požadavky na „connected products“ (propojená zařízení) v rámci zavádění nových technologií a umělé inteligence. Posouzení rizik by mělo více přihlížet k rizikům pro zvláště zranitelné spotřebitele, otázkám životního prostředí či k bezpečnosti výrobků atraktivních pro děti. Výčet je samozřejmě indikativní.

V projednávacím procesu Evropský parlament akceptoval některé připomínky spotřebitelů a doplnil o ně návrh předložený EK. Zatím se ale jeví, že princip aplikace předběžné opatrnosti bude v předpise výrazně omezen, přestože ho původní návrh EK obsahoval, což některé spotřebitelské organizace nesou nelibě. Není také dosud zřejmý rozsah nového předpisu a účinnost jeho opatření ve vztahu k online nákupům.

Priorita 2023 -24:

- **Vhodnou formou (kulaté stoly, publikace) přiblížit zainteresovaným stranám výsledek legislativního procesu vývoje nového nařízení o obecné bezpečnosti, změny oproti dosavadní směrnici, proces přijímání a vyhlásování „mandátových“ norem.**

2.4.2. Kybernetická bezpečnost, umělá inteligence

Výrobky a služby informačních a komunikačních technologií (IKT) - zejména smartphony a internet - hrají zásadní roli v životě spotřebitelů. Cílem standardizace je zajistit bezpečnost, přístupnost, interoperabilitu a soukromí produktů a služeb IKT, zejména s ohledem na rizika, která představují připojené (propojené) produkty (connected products) a internet věcí.

Harmonizace požadavků na rádiová zařízení

Po letech složitých diskuzí a polemik zejména s výrobním průmyslem v polovině roku 2022 akceleruje proces novely směrnice o rádiových zařízeních. Účelem je zvýšení úrovně kybernetické bezpečnosti, ochrany osobních údajů a soukromí, ochrany proti podvodům.

Novela přináší zásadní vývoj ohledně univerzálních nabíječek pro mobilní zařízení. Toto téma je prioritou pro zviditelnění standardizace spotřebitelům, drobných podnikatelům a živnostníkům již v roce 2022 - viz [zde](#). Kampaň by měla být završena v letech 2023-24.

Se záměrem doplnění požadavků upravených novelou směrnice o rádiových zařízeních a sbližování národních pravidel probíhá příprava Aktu o kybernetické odolnosti. Má stanovit zjednodušené požadavky na kybernetickou bezpečnost pokrývající širokou škálu digitálních produktů a jejich doplňkových služeb. Má zahrnovat hmotné digitální produkty (bezdrátové i drátové) a nezabudovaný software a to po celý jejich životní cyklus. I tento evropský předpis bude naplňován prostřednictvím harmonizovaných norem.

Akt o umělé inteligenci

Akt o umělé inteligenci (AI) je zásadní iniciativou EK, která ovlivní používání nejnovější technologií. Návrh, který je v procesu projednávání a tedy i dalších konsensuálních úprav, předpokládá použití standardizace založené na principech NLF pro vysoce rizikové systémy umělé inteligence. Tento rámec je navržen pro přístup k produktům na jednotném trhu.

V rámci procesu projednávání je otevíráno mnoho spleťtých témat a mělo by být zapojeno co nejvíce zástupců zainteresovaných stran i z ČR. To se týká i následného vývoje harmonizovaných norem.

Při hledání globálních standardů pro zajištění důvěryhodné umělé inteligence podle přístupu založeného na hodnocení rizik, jak je uvedeno v aktu o umělé inteligenci, je třeba využít celý soubor nástrojů. U aplikací umělé inteligence s minimálním až žádným rizikem by dobrovolná opatření, jako je systém označování, mohla občanům, orgánům veřejné správy a podnikům zviditelnit, které aplikace jsou založeny na bezpečném, odpovědném a etickém používání umělé inteligence, a vytvořit tak tržní tlak na zvyšování důvěryhodnosti AI.

Zároveň zůstává otázka, jak takové schéma vytvořit. Jaká kritéria by měla být uplatněna? Jak zajistíme, aby se společnosti zapojily a aby to spotřebitelé považovali za důvěryhodné?

Akt o umělé inteligenci má chránit občany, demokracii a ekonomiku a má tři obecné požadavky na zakázané praktiky, vysoké riziko a umělou inteligenci s dalšími požadavky na transparentnost.

Vzhledem k tomu, že normy budou hrát důležitou roli při podrobnostech základních požadavků uvedených v zákoně o umělé inteligenci, systém řízení procesu normalizace musí být inkluzivnější. Veřejné orgány musí poskytnout politické a finanční rámce, které umožní účinnou účast všech zúčastněných stran – včetně spotřebitelů a širších společenských zájmů.

Související pokyny IEC

IEC GUIDE 110:2014	Home control systems – Guidelines relating to safety Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu.	Pokyn IEC 110: 2014 poskytuje základní informace technickým výborům při řešení bezpečnostních požadavků na produkty, které mají být integrovány do systému domácí kontroly. Zahrnuje informace o funkční bezpečnosti a konvenčních bezpečnostních aspektech relevantních pro systémy domácí kontroly. Pokyn se zabývá systémy domácího řízení poskytující kontrolní komunikaci pro zařízení používané v domácnostech. To zahrnuje kontrolu zařízení pro chlazení, vytápění, osvětlení, audio/video, telekomunikace, zabezpečení atd., tedy jakékoli zařízení se systémem domácího ovládání. Zahrnuje také rezidenční brány mezi interní sítíovou sítí pro domácí kontrolu a externími sítěmi široké oblasti, jako je internet. Hlavní změny s ohledem na předchozí vydání jsou následující: - přidání několika nových aspektů elektrické bezpečnosti; - zahrnutí kybernetické bezpečnosti; - Konzistentní používání termínu „zařízení“ k nahrazení termínů jako „zařízení“, „systém“, „produkt“ atd.
--------------------	--	---

Priorita 2023 -24:

- Sledování a podpora účasti na přípravě žádosti na vypracování evropských harmonizovaných norem k implementaci směrnice o rádiových zařízeních.
- Vhodnou formou přiblížit zainteresovaným stranám legislativní vývoj Aktu o kybernetické odolnosti a předpokládaného předmětu budoucích harmonizovaných norem.
- Diskusní fóra se zainteresovanými stranami k tématům harmonizace a standardizace technických specifikací pro umělou inteligenci (AI), s cílem většího zapojení stran do vývoje předpisů i norem a posléze do jejich používání.
- Vhodnou formou přiblížit spotřebitelům a malým a drobným podnikatelům přínosy standardizace v oblastech AI.

2.4.3. Udržitelné prostředí, ekodesign, cirkulární ekonomika ...

Mnoho spotřebitelů stále více zakládá svá rozhodnutí o nákupu nejen na kvalitě, ceně a dostupnosti, ale také na environmentálních a sociálních dopadech. S příchodem Zeleného údělu přijatého EU bude udržitelnost hrát ještě významnější roli při ovlivňování spotřebitelských politik a technických norem.

V dnešní ekonomice silně zaměřené na služby si normalizace klade za cíl zajistit bezpečnost a kvalitu služeb pro všechny spotřebitele. Přispívá k normám, které snižují potenciální rizika určitých služeb - jako je zdravotní péče a cestovní ruch - a zvyšují opatření na kvalitu jiných služeb obecného zájmu.

Balíček oběhového hospodářství, efektivita využívaných zdrojů

1. Udržitelnost produktů: „Iniciativa pro udržitelné produkty“
2. Posílená práva spotřebitelů: „Posílení postavení spotřebitelů v zeleném přechodu“

Jednou ze zásadních aktivit EK v rámci udržitelného prostředí je nyní revize regulace pro ekodesign. Hlavním nástrojem k tomu je návrh nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků (ESPR). Jeho cílem je posouvání požadavků na design produktu na další úroveň, a sice rozšíření na všechny kategorie produktů (až na několik výjimek), tedy nejen na energetické aspekty, a v té souvislosti rozšíření seznamu požadavků na design na širokou škálu kritérií udržitelnosti, jako je trvanlivost, opravitelnost, recyklovatelnost atd. Předpokladem je i zavedení nových nástrojů, jako jsou digitální produktový pas, zelené veřejné zakázky aj.

Paralelně s uvedeným vývojem probíhá revize nařízení o stavebních výrobcích, s podobným záběrem a cíli. Další probíhající revize dle vybraných výrobků či výrobových skupin: Chytré telefony a tablety, fotovoltaika, plynové kotle a tepelná čerpadla, lokální topidla, klimatizace, vysavače, sušičky prádla, externí napájecí zdroje.

Zpracovaná je Strategie EU pro udržitelné a cirkulární textilie.

V přípravě je návrh nařízení EK o bateriích a bateriového, který má zavést požadavky na udržitelnost a bezpečnost. Text již prošel EP. Nařízení by mělo zahrnovat i baterie elektronických bicyklů aj.

Pracovní plán EK ekodesignu a energetických štítků na období 2022-2024

- Přezkoumání stávajících opatření: např. topná a chladicí zařízení, další skupiny výrobků pro změnu stupnice energetického štítku atd.);
- Nová opatření zahájená v rámci předchozího pracovního plánu: např. chytré telefony, zobrazovací zařízení, produkty IKT);
- Nové skupiny produktů: např. radiátory, nabíječky elektrických vozidel, profesionální spotřebiče pro praní prádla atd.;
- Horizontální opatření: recyklovaný obsah, trvanlivost, vzácné suroviny;

- Normalizační práce: Nedávno byly podány/v současnosti vyvíjeny žádosti EK na osvětlení, elektronické displeje, komerční chlazení a chlazení pro domácnost.

Návrhy ESPR i dalších předpisů udávají správný směr, ale klíčová je nyní rychlá realizace, včetně operativního využití standardizace. EK a zejména členské státy by měly počítat s posilováním dozoru nad trhem.

Udržitelnost a služby

Souběžně s iniciativami uvedenými výše bylo také navrženo aktualizovat spotřebitelská pravidla EU s cílem posílit postavení spotřebitelů pro ekologický přechod. Jedná se například o nová práva spotřebitelů a zákaz greenwashingu (greenwashing je proces sdělování mylného dojmu nebo poskytování zavádějících informací o tom, jak jsou produkty společnosti šetrnější k životnímu prostředí).

Reparability Scoring /bodování (hodnocení) opravitelnosti je iniciativa EK, která završuje mnohaleté diskuse s výrobci ohledně životnosti a opravitelnosti výrobků. Cílem je poskytnout alternativní přístup k tomu, jak spotřebitelům zpřístupnit jasné a užitečné informace o opravách a opravitelnosti. K tomu též – nová norma k označování: ISO 14020 „Environmentální sdělení a programy pro produkty – Zásady a obecné požadavky“.

Udržitelnost ve stavebnictví – standardizace

V procesu revize je směrnice o energetické náročnosti budov (v prosinci 2021 přijala EK návrh na revizi směrnice, KOM(2021) 802). Příkladem standardizačních prací jsou -

- prEN 17672 ‘Sustainability of construction works - Environmental product declarations - Horizontal rules for business-to-consumer communication’
- prEN 17680 ‘Sustainability of construction works - Evaluation of the potential for sustainable refurbishment of buildings’.

Související pokyny ISO

Guide ISO 64:2008	Guide for addressing environmental issues in product standards Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu	ISO Guide 64:2008 poskytuje návod k řešení environmentálních problémů ve výrobových normách. Je primárně určen pro zpracovatele norem. Jeho účelem je nastínit vztah mezi ustanoveními ve výrobových normách a environmentálními aspekty a dopady výrobku, pomoci při navrhování nebo revizi ustanovení v normách s cílem snížit potenciální nepříznivé dopady na životní prostředí v různých fázích celé životního cyklu výrobku, či zdůraznit, že zohlednění environmentálních otázek v produktových normách je složitý proces a vyžaduje vyvážení konkurenčních priorit. Atd.
Guide ISO 82:2019	Guidelines for addressing sustainability in standards; Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu	Tento dokument poskytuje návod pro tvůrce norem, jak vzít v úvahu udržitelnost při navrhování, revizi a aktualizaci norem ISO a podobných výstupů. Nastiňuje metodologii, kterou mohou tvůrci norem ISO použít k rozvoji vlastního přístupu k řešení udržitelnosti na základě specifického předmětu.
Guide ISO 84:2020	Guidelines for addressing climate change in standards; Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu	Tento dokument poskytuje návod pro tvůrce norem, jak vzít v úvahu změnu klimatu při plánování, navrhování, revizi a aktualizaci norem ISO a dalších výstupů. Nastiňuje rámec a obecné principy, které mohou tvůrci norem použít k rozvoji svého vlastního přístupu k řešení změny klimatu na základě specifického předmětu. Jeho cílem je umožnit tvůrcům norem zahrnout do své normalizační práce úvahy o přizpůsobení se změně klimatu (ACC) a zmírňování změny klimatu (CCM). Úvahy týkající se ACC mají přispět ke zvýšení připravenosti a omezení katastrof, jakož i dopadu na odolnost organizací

		a jejich technologií, činností nebo produktů (TAP). Úvahy související s CCM sestávají především z přístupů, které se snaží zabránit, snížit nebo omezit uvolňování emisí skleníkových plynů a/nebo zvýšit odstraňování skleníkových plynů.
IEC Guide 119 Edition 1:2017	Preparation of energy efficiency publications and use of basic energy efficiency publications and group energy efficiency publications; Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu	EC Guide 119:2017(E) definuje postupy pro přípravu publikací o energetické účinnosti (EE). V kontextu tohoto pokynu „EE“ odkazuje na energetickou účinnost produktů, systémů a organizací. Tato příručka je relevantní pro každou TC, která má v úmyslu publikovat dokument zabývající se EE.

Priorita 2023 -24:

- Zviditelnění výsledků standardizace ve vztahu k bezpečnosti baterií v co nejširším spektru jejich použití a udržitelnosti prostředí (odpady).
- Kulatý stůl k diskusi mezi zainteresovanými stranami ohledně nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků (ESPR), předpoklady využití standardizace. Pravděpodobně bude vhodné členit na více akcí dle sektorů (stavební výrobky).
- Podle potřeby zapojit zainteresované strany do vývoje dalšího katalogu norem ekodesignu a zejména tento produkt zviditelnit zainteresovaným stranám – leták/brožura, web, kulatý stůl...
- Kulatý stůl k diskusi mezi zainteresovanými stranami ohledně praktik greenwashingu (a dále web, leták/tištěná publikace).
- Po analýze uvážit zavedení do soustavy ČSN normu ISO 14020 „Environmentální sdělení a programy pro produkty – Zásady a obecné požadavky“.
- V rámci komunikace (kulaté stoly aj.) by měla být zvláštní pozornost věnována pokynům ISO 82 a 84. Obecné povědomí o pokynech ISO/IEC je nízké a na konkrétních tématech by mělo být posilováno. Po předběžné analýze by mělo být rozhodnuto, zda by nebylo účelné zpracovat podrobnější studie k praktickému využití obou pokynů.

2.4.4. Přístupnost výrobků a služeb

Mít přístup k výrobkům a službám je základním právem spotřebitele. Je diskriminací, když starší lidé a osoby se zdravotním postižením nemohou používat běžné spotřební výrobky a služby.

Technické normy mohou být velkou pomocí při překonávání této projevu, pokud se při jejich tvorbě správně použijí principy „design pro všechny“.

Přístupnost výrobků a služeb je prioritou roku 2022. V tomto dokumentu bude tedy téma zaměřeno na osoby se sníženou schopností pohybu a orientace pojato jen omezeně.

Přístupnost & digitální společnost - normy podle Evropského aktu o přístupnosti

V EU je nyní v závěrečné fázi návrh standardizační žádosti k implementaci Evropského aktu o přístupnosti. Tento akt se zejména vztahuje na nástroje digitální společnosti. (Akt - směrnice se vztahuje na několik produktů a služeb - počítače, e-knihy, samoobslužné terminály, doručování informací o dopravních službách včetně informací o cestování v reálném čase, služby spotřebitelského bankovníctví atd. - uvedené na trh po

28. červnu 2025. Do 28. června 2022 členské státy měly přijmout a zveřejnit právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí).

Žádost připravená EK reflektuje požadavky spotřebitelů uplatněné prostřednictvím ANEC. Problematice aktu o přístupnosti se SČS a KaStan v minulosti silně věnovaly (viz informace [zde](#)) a bude tomu tak i nadále. Akt vstupuje v plnou účinnost v r. 2025. R. 2024 je tedy příležitostí pro náležité zviditelnění.

Související pokyny ISO

Guide ISO/IEC 71:2014	Guide for addressing accessibility in standards Není zavedeno do soustavy norem, zainteresované strany by měly rozhodnout, zda je vhodné k překladu	Pokyn ISO/IEC 71: 2014 poskytuje tvůrcům norem návod pro řešení požadavků na přístupnost pro výrobky, služby a zastavěné prostředí.
-----------------------	--	---

Priorita 2023 -24:

- **Zviditelnit konečné znění žádosti na vypracování evropských harmonizovaných norem k implementaci Evropského aktu o přístupnosti a sledování a podpora účasti na vývoji norem v závislosti na zadání žádosti.**
- **Zviditelnění výsledků standardizace k implementaci Evropského aktu o přístupnosti (2024).**
- **V rámci komunikace (kulaté stoly aj.) by měla být zvláštní pozornost věnována pokynu ISO/IEC 71. Obecné povědomí o pokynech ISO /IEC je nízké a na konkrétních tématech by mělo být posilováno. Po předběžné analýze by mělo být rozhodnuto, zda by nebylo účelné zpracovat podrobnější studii k praktickému využití tohoto pokynu.**

2.4.5. Elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče

Spotřebitelé jsou stále postižováni úrazy a zraněními - někdy fatálními - při nehodách způsobených vadnými spotřebiči. Standardizace domácích spotřebičů by měla v maximální míře bránit a předcházet takovým nehodám. Měla by přispět k tomu, že všichni spotřebitelé budou používat spotřebiče bezpečně. V neposlední řadě je předmětem normalizace také zlepšování jejich energetické účinnosti.

Bezpečné používání spotřebičů zranitelnými spotřebiteli je pak stále nejvyšší prioritou. Spotřebitelé např. prosazují přísnější podmínky pro některá zařízení, která jsou umístěna pod úrovní 850 mm od podlahy.

Požáry způsobené domácími spotřebiči by měly být mapovány důslednějším a efektivnějším sběrem dat. Měl by k tomu přispět projekt EUFireStat, jehož se spotřebitelé (ANEC) účastní.

Návrh nového nařízení Evropské komise o strojních zařízeních byl zveřejněn v dubnu 2021, následně probíhala veřejná konzultace k němu. Spotřebitelé v působnosti návrhu postrádali zařízení pro pouťové a zábavní parky, také dopravní prostředky (jako jsou elektrokola a elektrokoloběžky) (resp. uvedené zařadit do zvláštních právních předpisů). Jejich zařazení se v rámci projednávání prosadit nepodařilo.

Chybí také účinná evropská databáze úrazů, která je nezbytná pro posouzení, zda strojní zařízení představuje vysoké riziko pro spotřebitele. Eskalátory by měly být považovány za vysoce rizikové stroje, protože jsou volně přístupné bez dozoru a používají je zranitelní spotřebitelé, včetně dětí.

Ohledně posuzování shody by měla být důsledně uplatňovaná zásada „čím vyšší riziko, tím vyšší modul posuzování shody“. Pro vysoce riziková strojní zařízení by měla být aplikována pouze certifikace třetí stranou,

např. pokud jde o produkty umělé inteligence. Nicméně, výrobci zřejmě nadále budou mít možnost používat postup vnitřní kontroly výroby pro posuzování shody i u vysoce rizikových strojních zařízení.

Předmětem evropské regulace a standardizace jsou specificky spotřebiče a zařízení typu ruční nářadí, přenosné nářadí a strojní zařízení pro zahrady, včetně sekaček na trávu.

Související pokyny ISO

Guide ISO 78:2012	Safety of machinery – Rules for drafting and presentation of safety standards	Pokyn je již poměrně letitý. Jeho využitelnost v EU bude pravděpodobně omezená.
-------------------	---	---

Priorita 2023 -24:

- **Zviditelnění výsledků standardizace k implementaci evropských předpisů pro elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče, zahradní techniku atp.**

2.4.6. Výrobky a služby – bezpečnost dětí

Děti patří mezi nejzranitelnější spotřebitele. Hnací silou normalizace v oblasti bezpečnosti dětí je zvýšit kvalitu a bezpečnost životů dětí zajištěním evropských norem a legislativy, které poskytnou nejvyšší úroveň ochrany. Je třeba systematickými nástroji včetně technické normalizace snižovat počty nehod a úrazů dětí a mládeže.

Hračky

Bezpečnost hraček je jedinou oblastí této skupiny, která je upravena evropskou legislativou (směrnice o bezpečnosti hraček, 2009/48/ES) a následně harmonizovanými normami. Směrnice nyní prochází revizí.

Revize se zaměřuje na zvýšení ochrany více aspekty: Chemické látky v hračkách – Propojené hračky – Akustické hračky – Varování – Dohled nad trhem – Sběr údajů o zranění.

V procesu projednávání je žádost EK na standardizaci v návaznosti na směrnici.

V oblasti hraček probíhají práce na řadě norem, další budou postupně zahajovány.

Potřeby pro péči o děti a dětský nábytek

V této oblasti probíhají normalizační práce na řadě norem, další budou postupně zahajovány.

Dětské hřiště, sportoviště a rekreační zařízení

Také pro oblast dětských hřišť a sportovišť je předmětem normalizačního vývoje několik norem, které jsou pro spotřebitele prioritou. Specifickým tématem jsou trampolínové parky, neboť při jejich používání dochází k častým úrazům a zraněním. Při projednávání se nalézá obtížně konsensus. Spotřebitelé jsou názoru, že Lékařské a vědecké důkazy byly v diskuzích často ignorovány.

prEN 15312 „Volně přístupná multifunkční zařízení“ je dalším příkladem normalizace ve vývoji.

Horizontální problémy

Výrobků pro děti se bezprostřední dotýká vývoj revize směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (GPSD) (viz výše v textu).

Antropometrické údaje dětí

Zavádějící certifikáty, vystavené na nebezpečné výrobky

Potřeba celoevropské databáze nehod a zranění

Související pokyny ISO

Guide ISO/IEC 50:2014	Safety aspects – Guidelines for child safety (Bezpečnostní hlediska – Směrnice pro bezpečnost dětí)	ISO/IEC Guide 50:2014 poskytuje pokyny pro odborníky, kteří vyvíjejí a revidují normy, specifikace a podobné publikace. Jeho cílem je zaměřit se na potenciální zdroje tělesného poškození dětí z výrobků, které používají nebo se kterými pravděpodobně přijdou do styku, i když nejsou přímo určeny dětem. ISO/IEC Guide 50:2014 se nezabývá ekonomickými důsledky výše uvedeného. Pokyn je sice prioritně určen pro tvůrce norem, ale je důležitou pomůckou např. pro výrobce výrobků pro děti, neboť umožňuje hluboké pochopení potenciálních rizik, kterým jsou děti vystavovány.
Guide ISO/IEC 51:2014	Safety aspects – Guidelines for their inclusion in standards	ISO/IEC Guide 51:2014 poskytuje požadavky a doporučení pro tvůrce norem pro zahrnutí bezpečnostních hledisek do norem. Vztahuje se na jakýkoli bezpečnostní aspekt týkající se lidí, majetku nebo životního prostředí nebo na jejich kombinaci. Pokyn je sice prioritně určen pro tvůrce norem, ale je důležitou pomůckou např. pro výrobce výrobků obecně, neboť umožňuje hluboké pochopení potenciálních rizik, kterým jsou uživatelé vystavováni.

Priorita 2023 -24:

- Zviditelnění výsledků standardizace ve vztahu k bezpečnosti výrobků pro děti, anebo výrobků, se kterými děti přicházejí do kontaktu atp.
- Oba pokyny ISO/IEC (50 a 51) by měly být využity ke zviditelnění tématu a úlohy pokynů ISO/IEC obecně.

2.4.7. Chemické látky

V nesmírně rozsáhlé a citlivé oblasti probíhá revize více dokumentů, v řadě konkrétních oblastí pak s dopadem i na normalizační práce.

Prvotně se jedná o revizi nařízení EU REACH. Dalším velmi diskutovaným tématem je použití recyklovaných plastů v obalech potravin k návrhu EK. Zde již probíhají paralelní práce na návrhu standardizačního žádosti EK, pokud jde o recyklaci plastů a recyklované plasty. Dále probíhá revize směrnice o obalech a obalových odpadech, či revize pravidel pro materiály ve styku s potravinami (FCM). Chystá se návrh návrhu zdůvodňování ekologických tvrzení.

K diskutovaným otázkám v rámci uvedených revizí náleží např.:

- zkoušky na zvířatech vs. metody bez pokusů na zvířatech (druhé stále nedávají dostatečnou jistotu),
- environmentální stopy použitých látek,
- míra „přijatelného rizika“,
- faktory pro posouzení směsí („koktejlů“)

Priorita 2023 -24:

- **Téma je nesmírně komplexní. Vyžaduje rozsáhlou kampaň pro zviditelnění jednotlivých oblastí, kterých se týká. Doporučuje se k další diskusi zainteresovaných stran, jak pojmut a v jakém rozsahu...**

2.4.8. Mobilita

Součástí mobility na silnicích jsou aktivní i pasivní aspekty bezpečnosti silničního provozu. Patří mezi ně zajištění toho, že zádržné systémy pro děti ve vozidlech poskytují nejvyšší úroveň bezpečnosti či že opatření na silniční bezpečnost zahrnují i zvlášť zranitelné (případně hendikepované) spotřebitele. Nezapomeňme, že environmentální priority nesmí ohrožovat bezpečnost motorových vozidel nebo uživatelů silničního provozu.

Bezpečná přeprava dětí

Spotřebitelé dlouhodobě sledují vývoj standardizace ohledně zádržných systémů pro děti do automobilů („autosedačky“). Již v roce 2016 vydalo Sdružení českých spotřebitelů ve spolupráci s Kabinetem pro standardizaci publikaci Pro bezpečnost dětí v automobilech: zádržné systémy (k dispozici [zde](#)), ve které je problematika dvou modelů standardů vysvětlena.

ANEC jménem spotřebitelů úspěšně prosazoval volbu zákazu prodeje schválení těchto výrobků podle normy R44: od září 2023 bude lze možno vyrábět pouze produkty schválené podle R129.

Tato priorita jako celek je pro další období vyčerpána, v jednání ale zůstávají témata týkající se bezpečnostních pásů, ukotvení a další.

Ohledně přepravy dětí v autobusech je nyní cílem spotřebitelů vydání nového nařízení EHK OSN, jehož podstatou je bezpečné a snadno použitelné řešení, včetně vyloučení možnosti přinášet si do autobusů vlastní zádržný systém. Nyní probíhají standardizační procesy k zavedení vestavěné autosedačky; normativně má být řešena i přístupnost a jazyk informací pro použití atd.

Motorová vozidla

Téma bezpečného automobilového provozu se dotýká mnoha oblastí a souvisí s bouřlivým technologickým rozvojem. Nepochybně se vývoj týká jak technických předpisů, tak technických norem.

Řešená a předjímaná témata: technické specifikace pro pokročilé bezpečnostní funkce, vybavení pro záznam dat událostí, inteligentní asistence rychlosti, systém asistovaného řízení, propojená a automatizovaná mobilita aj.

Priorita 2023 -24:

- **Informační kampaň pro spotřebitele ke zpřísněnému používání zádržných systémů pro děti v automobilech** (podle R129) (např. formou letáku, publikace).
- **Zádržné systémy pro přepravu dětí v autobusech – sledování vývoje a podle situace start informační kampaně** (pravděpodobně 2024)
- **Diskusní fóra se zainteresovanými stranami k tématům standardizace technických specifikací pro pokročilé bezpečnostní funkce v návaznosti na nové technologie v automobilovém průmyslu a dopravě**, s cíli posílení informovanosti o tématu i širšího zapojení zainteresovaných stran.

2.4.9. Obecné informace pro spotřebitele v ISO

Pokyny ISO/IEC zahrnují několik témat ve vztahu ke spotřebitelským informacím. Týkají se výrobků i služeb.

Guide ISO/IEC 14:2018	Products and related services — Information for consumers (<i>Informace pro spotřebitele o nakupovaném zboží a službách</i>)	Pokyn obsahuje instrukce k poskytování informací o produktech a souvisejících službách určených pro spotřebitele. Nastiňuje obecné zásady a doporučení týkající se obsahu, metod, formátů a návrhů, které spotřebitelům umožňují před nákupem porovnávat a vybírat spotřební výrobky a související služby. Pokyn by bylo vhodné zpřístupnit formou TNI, nebo podobně, alespoň bez překladu. Předklad se doporučuje z důvodu precizace a stabilizace pojmosloví a terminologie. De facto pokyn nahrazuje pokyn ISO/IEC 37, Instructions for use of products by consumers, byť oficiálně to zřejmě vyjádřeno nebylo.
Guide ISO/IEC 41:2018	Packaging – Recommendations for addressing consumer needs	Nové vydání. Platná TNI z r. 2015 tedy obsahuje již neplatný pokyn.

Priorita 2023 -24:

- Diskusní fóra se zainteresovanými stranami ke spotřebitelským tématům předmětných pokynů ISO a IEC.

2.4.10. Metodické dokumenty ISO

Pokyny ISO/IEC zahrnují několik témat ve vztahu k vývoji norem s ohledem na zájmy spotřebitelů, malých a středních podniků aj. spotřebitelským informacím.

Guide ISO/IEC 17:2016	Guide for writing standards taking into account the needs of micro, small and medium-sized enterprises	----
Guide ISO/IEC 21-1:2005; 2:2005	Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables - Part 1, Adoption of International Standards.	Poskytuje metody pro určení stupně shody mezi regionálními nebo národními normami a příslušnými mezinárodními normami
Guide ISO/IEC 46:2017	Comparative testing of consumer products and related services – General principles	----
Guide ISO/IEC 74:2004	Graphical symbols – Technical guidelines for the consideration of consumers' needs	----
Guide ISO/IEC 76:2020	Development of service standards - - Recommendations for addressing consumer issues.	----

Priorita 2023 -24:

- Pokyny se týkají poměrně výlučně zpracovatelů norem. Obecná potřeba jejich zviditelnění není nyní pravděpodobně aktuální. Pokyny by měly být ovšem komunikovány do TNK a center TN.

3. Závěry pro priority ke zviditelňování 2023-24

3.1. Diskuse se zainteresovanými stranami

Předmětem konzultací a východisek pro mediaplán samotný jsou

- komunikace zainteresovaných stran k existujícím normám a jiným normativním dokumentům za účelem zviditelnění významu ISO norem a technických norem obecně a podpory jejich širšího využívání;
- komunikace zainteresovaných stran k novým oblastem standardizace;
- zpracování marketingového plánu pro zviditelnění norem ISO zavedených do soustavy ČSN a technických norem obecně;
- a samozřejmě konkrétní priority pro prezentaci a zviditelnění.

Cílové skupiny pro komunikaci:

- Zejména MSP, živnostníci, rodinné firmy –
 - o vrcholné orgány,
 - o Programový výbor KaStan
 - o Jiné platformy
- Spotřebitelé
- Ostatní

Tento dokument byl v uvedeném smyslu konzultován s AMSP (generální ředitelka pí Svobodová), včetně zástupce rodinného podnikání p. Petrem Milatou.

3.2. Nástroje a prostředky akcí pro zviditelnění prioritních témat

Samostatným tématem pro diskusi s partnery pro provádění mediaplánu jsou nástroje a prostředky pro prezentace a zviditelnění témat:

- Za důležité považujeme provedení rozsáhlejšího průzkumu prostřednictvím profesionální nezávislé agentury k vybrané oblasti (oblastem) normalizace s cílem ověření v cílových skupinách úroveň povědomí o důležitosti norem, např. (předběžně) –
 - o kde hledají nejčastěji potřebné informace v případě potřeby,
 - o jaké jsou bariéry pro lepší informovanost (dostupnost, cena, srozumitelnost),
 - o vnímání problému častých změn norem,
 - o vnímání problému malé flexibility tvorby norem, aj.

Prezentace výsledků na tiskové konferenci, následné mediální šíření.

Průzkum by se měl po 2-3 letech vedených kampaní opakovat a tímto základě vyhodnotit změny ve společnosti ohledně vnímání a povědomí o technických normách.

V dalším programově uvádíme spíše „levnější“ formáty zviditelnění -

- diskusní kulaté stoly
- konference
- elektronické šíření informací,
- tiskoviny (letáky, publikace)
- tiskové zprávy, tiskové briefinky

Masivní medializace výstupů:

Je třeba připomenout, či i zdůraznit dvojí podstatu akcí na zviditelnění předjímanou v tomto dokumentu. Prvotní záměr je posilování komunikace a povědomí uvnitř „technické veřejnosti“, tedy mezi zainteresovanými stranami. Druhou stranou mince je zaměření na komunikaci se širší veřejností – se spotřebiteli.

Výstupy, které budou připravovány pro média, musí pro ně zajímavé. Lze tedy předjímat i nákladnější formáty a nástroje pro zviditelnění, např. videa (edukační seriál), podcasty apod., příp. průvodcem známá osobnost. V rámci konzultací s představiteli MSP byl komunikován postoj, že lidé jsou zahlceni informacemi, nechtějí číst, upřednostňují video či audio formáty využitelné při jízdě autem, při sportu, při relaxaci...; proto je nutnost zpřístupnění info elektronicky a možnost kvalitního prohlížení např. na mobilu!

3.3. Priority pro zviditelnění

Průzkum trhu

- Provedení rozsáhlejšího průzkumu prostřednictvím profesionální agentury k některé oblasti normalizace (viz níže); cílem je ověření v cílových skupinách – spotřebitelé a MSP úroveň vědomí a důležitosti norem...; prezentace výsledků na tiskové konferenci, mediální šíření. Konkrétním sektorem průzkumu může být kterákoliv z dále uvedených oblastí. Výběr by měl být proveden v úzké kooperaci spotřebitelů, MSP a ČAS... - s ohledem na posouzení významu oboru, ale i atraktivnosti prezentace výsledků...(podrobněji viz 3.2.)

Obecná bezpečnost výrobků

- Vhodnou formou (kulaté stoly, publikace) přiblížit zainteresovaným stranám výsledek legislativního procesu vývoje nového nařízení o obecné bezpečnosti, změny oproti dosavadní směrnici, proces přijímání a vyhlášení „mandátových“ norem.

Kybernetická bezpečnost, umělá inteligence

Harmonizace požadavků na rádiová zařízení

Akt o umělé inteligenci

- Sledování a podpora účasti na přípravě žádosti na vypracování evropských harmonizovaných norem k implementaci směrnice o rádiových zařízeních.
- Vydání publikace k dalšímu zviditelnění tématu univerzálních nabíječek pro mobilní zařízení, její distribuce.
- Vhodnou formou přiblížit zainteresovaným stranám legislativní vývoj Aktu o kybernetické odolnosti a předpokládaného předmětu budoucích harmonizovaných norem.
- Diskusní fóra se zainteresovanými stranami k tématům harmonizace a standardizace technických specifikací pro umělou inteligenci (AI), s cílem většího zapojení stran do vývoje předpisů i norem a posléze do jejich používání.
- Vhodnou formou přiblížit spotřebitelům a malým a drobným podnikatelům přínosy standardizace v oblastech AI.

Udržitelné prostředí, ekodesign, cirkulární ekonomika ...

Balíček oběhového hospodářství, efektivita využívaných zdrojů

Udržitelnost a služby

Udržitelnost ve stavebnictví – standardizace

- Zviditelnění výsledků standardizace ve vztahu k bezpečnosti baterií v co nejširším spektru jejich použití a udržitelnosti prostředí (odpady).
- Kulatý stůl k diskusi mezi zainteresovanými stranami ohledně nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků (ESPR), předpoklady využití standardizace. Pravděpodobně bude vhodné členit na více akcí dle sektorů (stavební výrobky).
- Podle potřeby se zapojit zainteresované strany do vývoje dalšího katalogu norem ekodesignu a zejména tento produkt zviditelnit zainteresovaným stranám – leták/brožura, web, kulatý stůl...
- Kulatý stůl k diskusi mezi zainteresovanými stranami ohledně praktik greenwashingu (a dále web, leták/tištěná publikace).
- Po analýze uvážit zavedení do soustavy ČSN normu ISO 14020 „Environmentální sdělení a programy pro produkty – Zásady a obecné požadavky“.
- V rámci komunikace (kulaté stoly aj.) by měla být zvláštní pozornost věnována pokynům ISO 82 a 84. Obecné povědomí o pokynech ISO/IEC je nízké a na konkrétních tématech by mělo být posilováno. Po předběžné analýze by mělo být rozhodnuto, zda by nebylo účelné zpracovat podrobnější studie k praktickému využití obou pokynů.

Přístupnost výrobků a služeb

Přístupnost & digitální společnost - normy podle Evropského aktu o přístupnosti

- Zviditelnit konečné znění žádosti na vypracování evropských harmonizovaných norem k implementaci Evropského aktu o přístupnosti a sledování a podpora účasti na vývoji norem v závislosti na zadání žádosti.
- Zviditelnění výsledků standardizace k implementaci Evropského aktu o přístupnosti (2024).
- V rámci komunikace (kulaté stoly aj.) by měla být zvláštní pozornost věnována pokynu ISO/IEC 71. Obecné povědomí o pokynech ISO /IEC je nízké a na konkrétních tématech by mělo být posilováno. Po předběžné analýze by mělo být rozhodnuto, zda by nebylo účelné zpracovat podrobnější studii k praktickému využití tohoto pokynu.

Elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče

- Zviditelnění výsledků standardizace k implementaci evropských předpisů pro elektrické spotřebiče, strojní zařízení, domácí spotřebiče, zahradní techniku atp.

Výrobky a služby – bezpečnost dětí

Hračky

Potřeby pro péči o děti a dětský nábytek

Dětské hřiště, sportoviště a rekreační zařízení

Horizontální problémy

- Zviditelnění výsledků standardizace ve vztahu k bezpečnosti výrobků pro děti, anebo výrobků, se kterými děti přicházejí do kontaktu atp.
- Oba pokyny ISO/IEC (50 a 51) by měly být využity ke zviditelnění tématu a úlohy pokynů ISO/IEC obecně.

Chemické látky

- Téma je nesmírně komplexní. Vyžaduje rozsáhlou kampaň pro zviditelnění jednotlivých oblastí, kterých se týká. Doporučuje se k další diskusi zainteresovaných stran, jak pojmout a v jakém rozsahu...

Mobilita

Bezpečná přeprava dětí

Motorová vozidla

- Informační kampaň pro spotřebitele ke zpřísněnému používání zádržných systémů pro děti v automobilech (podle R129) (např. formou letáku, publikace).
- Zádržné systémy pro přepravu dětí v autobusech – sledování vývoje a podle situace start informační kampaně (pravděpodobně 2024)
- Diskusní fóra se zainteresovanými stranami k tématům standardizace technických specifikací pro pokročilé bezpečnostní funkce v návaznosti na nové technologie v automobilovém průmyslu a dopravě, s cíli posílení informovanosti o tématu i širšího zapojení zainteresovaných stran.

Obecné informace pro spotřebitele v ISO

- Diskusní fóra se zainteresovanými stranami ke spotřebitelským tématům předmětných pokynů ISO a IEC.

Použité zkratky

Zkratka, akronym	Význam, vysvětlení
AI	Umělá inteligence (Artificial Intelligence)
AMSP	Asociace malých a středních podniků a živnostníků
CEN	Evropský výbor pro normalizaci
CENELEC	Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice
COPOLCO (ISO COPOLCO)	Výbor ISO pro spotřebitelské politiky
ČAS	Česká agentura pro standardizaci
EK	Evropská komise
ENO	Evropské normalizační organizace
ESPR	nařízení EU o ekodesignu udržitelných výrobků
KaStan	Kabinet pro standardizaci, o.p.s.
MSP	Malé a střední podniky
NLF	New Legislative Framework (Nový legislativní rámec; od roku 2012 používáno namísto dosavadního pojmu Nový přístup k technickým předpisům a normám)
SČS	Sdružení českých spotřebitelů, z.ú.

Zdroje, odkazy

- Archiv autora (prezentace z pracovních skupin ANEC, zprávy ze zasedání zástupců ANEC, ISO COPOLCO aj.)
- Dokumenty ke Strategii evropské standardizace, včetně změny nařízení (EU) č. 1025/2012.
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13376-Amendment-to-the-Regulation-EU-No-1025-2012-European-standardisation_cs
<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy>
- Udržitelné výrobky, balíček opatření oběhového hospodářství (Sustainable products, package of Circular economy measures)
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2013
- Ekodesign udržitelných výrobků, pracovní plán pro ekodesign a energetické označování na období 2022–2024 (Proposal for a Regulation on Ecodesign for Sustainable Products, Ecodesign and Energy Labelling Working Plan 2022-2024 -

https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en ;
<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en>

- Strategie EU pro udržitelné a cirkulární textilie, EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles - https://environment.ec.europa.eu/publications/textiles-strategy_en
- Návrh na revizi nařízení o stavebních výrobcích, Proposal on the revision of the Construction Product Regulation <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/49315>
- Position Paper - CEN and CENELEC response to the EC consultation on a Sustainable product initiative, June 2022 - <https://www.cencenelec.eu/news-and-events/news/2022/brief-news/2022-07-04-cen-and-cenelec-response-sustainable-products-initiative/>
- www.top-normy.cz

Zpracovatel

Ing. Libor Dupal, Kabinet pro standardizaci, o. p. s., ředitel společnosti

Kabinet pro standardizaci, o. p. s., (KaStan) je nezávislou obecně prospěšnou společností založenou Sdružením českých spotřebitelů. Cílem je zvyšování bezpečnosti a kvality výrobků a služeb vytvářením a podporou funkce nástrojů zajišťujících účinné zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů (technická normalizace, certifikace a posuzování shody, akreditace, dozor nad trhem), včetně uplatňování technických předpisů a norem ve prospěch spotřebitelů a korektního trhu.

Kabinet pro standardizaci, o. p. s., IČO 28984072, DIČ CZ28984072, se sídlem Pod Altánem 99/103, Strašnice, 100 00 Praha 10, zapsaný v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném u Městského soudu v Praze v odd. O, vložce č. 696 ke dni 24. 11. 2009 (změna sídla ze dne 14. března 2014). Bankovní spojení: 2301482858/2010 (FioBanka). Zastoupený je statutárním orgánem – ředitelem společnosti – Ing. Liborem Dupalem.

Kontakt: Pod Altánem 99/103; 100 00 Praha 10; tel. +420 602 56 18 56; e-mail: dupal@top-normy.cz, dupal@konzument.cz; web: www.top-normy.cz